

הפקולטה למדעים מדויקים
ביה"ס לפיזיקה ולאסטרונומיה

מעבדת הדגמות בפיזיקה – אבני דרך

מעבדת ההדגמות של ביה"ס לפיזיקה הוקמה לראשונה בשנת 1953 כמעבדה שנועדה לתת שירותי עזר לקורסים בפיזיקה לתלמידי ביולוגיה ומתמטיקה ב"מכון האוניברסיטאי למדעי הטבע" אשר שכן באותם ימים באבו כביר בדרום תל אביב. המנהל המיתולוגי של המכון היה פרופ' היינריך מנדלסון ובעזרת צוות מורים לפיזיקה שלימדו בתיכון צייטלין ביניהם ארנסט פויכטונגר ונחום קריסטיאנפולר הוקם גרעין המעבדות של המחלקה לפיזיקה שהפכה להיות ברבות השנים ביה"ס לפיזיקה ולאסטרונומיה.

המעבדה להדגמות הוקמה ביזמתו של ד"ר פויכטונגר ונוהלה ע"י משה בן דב. בשנים הראשונות השתמשו בציוד שהושאל מתיכון צייטלין ובהמשך בן דב תכנן ובנה עשרות הדגמות וניסויים כאשר כל זאת נעשה בתקציבים מזעריים והתאפשר הודות ליוזמתו וכשרונו הרב בבניית דגמים וניסויים מחומרים ואביזרים שמצא במחסני גרוטאות ובשאריות של ציוד צבאי ממחסני הצבא הבריטי.

בקיץ 1964 עברה המעבדה למשכנה החדש בקמפוס ברמת אביב. בשנים הראשונות היא שכנה בצמוד לאולם 5 (דאך) בבניין הכימיה ומשכנה האגף החדש של ביה"ס לפיזיקה בשנת 1973 עם אולם לב, הוצמדה אליו המעבדה במתכונתה הנוכחית. במשך השנים התרחב קהל הלקוחות של מעבדת ההדגמות וניתנו הדגמות לתלמידי פיזיקה, כימיה, מתמטיקה, ביולוגיה, רפואה, אדריכלות והנדסה. בנוסף החלה המעבדה להוות גורם מרכזי בהדגמות לקהל הרחב בימי עיון, הרצאות פופולאריות לסטודנטים ומרצים וארועים מדעיים נוספים כגון ימים פתוחים, ליל מדענים ועוד.

במשך השנים עבדו במעבדה תחת ניהולו של משה בן דב טכנאי בשם נחשון, קיבוצניק ממעגן מיכאל, שנפטר בגיל צעיר עקב תאונה מצערת (בלע עצם של דג) והיה אחראי על המעבדה לביולוגים. בהמשך עבדו תחת בן דב עוד טכנאים ביניהם בחור גינג'י בשם מינאל, אמיר פאום ודני פרנקל.

בשנת 1968, החל בעבודתו במעבדה שלמה שולמן, שלמד פיזיקה בוילנה ועבד כעולה חדש בבית מלאכה מכני כחרט ולאחר מכן כלבורנט במעבדה לפיזיקה באורט טכניקום גבעתיים. שלמה הטביע את חותמו על הרבה הדגמות שתכנן ובנה בזכות הידע הנרחב שלו בפיזיקה, כשרונו בתפעול מיכשור מכניקה עדינה, שני ידיים ימניות וכמובן חוש ההומור שלו. על חלק גדול מהציוד במעבדה מסומנות האותיות M.G. שמהוות חותמו של שלמה על מיכשור שבנה ופירושו באידיש "מאך גורנישט" – מבלי לעשות כלום. שלמה עבד במעבדה עד שנת 2000 שבה פרש לגימלאות אך המשיך לעבוד תקופה נוספת ולתרום את הידע שלו לממשיכים.

בשנת 1975 התקבל למעבדה שמחה שגב, איש חיל האוויר לשעבר שהיה בעל ידע נרחב במכניקה ומכשירנות ועבד כמכשירן במפעלי נייר חדרה ולאחר מכן כראש צוות הרכבות באגף להב של התעשייה האווירית. במהלך עבודתו המשיך בלימודי האלקטרוניקה בביה"ס

להנדסאים של אוניברסיטת תל אביב ועם פרישתו של משה בן דב לגמלאות, מונה למנהל הטכני של המעבדה להדגמות.

לאחר פרישתו של שלמה שולמן בשנת 2000, התקבל לעבודה ויקטור קרופניק שהיה ראש מדור חשמל בתעשייה הצבאית. ויקטור הינו בעל תואר הנדסאי חשמל ובעל רשיונות חשמל כוללים לכל סוגי עבודות החשמל. הידע הרב שצבר והביא עימו למעבדה תרמו רבות לשיפור התחזוקה של הציוד במעבדה תוך מתן דגש בטיחותי, נושא שהיה לוקה בחסר.

- הדף יעודכן בהמשך -